

3. Наумов А. В. Российское уголовное право. Общая часть : курс лекций / А. В. Наумов. – М. : БЕК, 1996. – 480 с.
4. Митрофанов І. І. Теоретичні проблеми механізму реалізації кримінальної відповідальності : монографія / І. І. Митрофанов. – Кременчук : Щербатих О. В., 2010. – 520 с.
5. Мицкевич А. В. Некоторые черты взаимодействия права и нравственности в период демократии / А. В. Мицкевич // Правоведение. – 2001. – № 3. – С. 15–25.
6. Халфина Р. О. Общее учение о правоотношении / Р. О. Халфина. – М. : Юрид лит., 1974. – 348 с.
7. Явич Л. С. Общая теория права / Л. С. Явич. – Л. : ЛГУ, 1976. – 285 с.

Філіпнов С. О. – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри кримінального права та процесу Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького

МУЛЬТИМЕДІЙНІ ЗАСОБИ ВІКТИМОЛОГІЧНОЇ ПРОФІЛАКТИКИ

Протидія злочинності не буде ефективною без урахування чинників віктимізації як процесу перетворення особи або групи осіб на реальну жертву або жертв злочину [1, с. 142].

Визнаючи досягнення науковців у цій сфері досліджень, зауважимо, що нині можна констатувати дві особливості наук кримінально-правового циклу, які значно знижують ефективність наукового забезпечення запобігання злочинності загалом та віктимологічної профілактики зокрема.

По-перше, до таких особливостей можна зарахувати невинуваті обмеження кола споживачів кінцевого наукового продукту. Дослідження спрямовані переважно на законодавця, науковця та практичного працівника. Однак законодавець майже не реагує на результати наукових досліджень. До того ж, більшість практичних працівників через різні причини майже не використовує новітні наукові напрацювання. Отже, наука функціонує лише заради науки. Поглибленої роз'яснювальної

роботи з використанням доступних і дієвих засобів, що розрахована на потенційних потерпілих, їхніх родичів, педагогів, соціальних працівників тощо, майже немає. Внесок науки у віктимологічну профілактику є досить умовним.

По-друге, «теоретизованість», надмірна перевантаженість мовного стилю кінцевого продукту наукової діяльності складною (іноді – псевдонауковою) термінологією та величезні обсяги опублікованої наукової інформації (у поєднанні з надзвичайно малими накладками наукової книги), зменшує можливості практичного застосування цієї інформації. А засоби її доведення до такого кінцевого споживача «продукції» наук кримінально-правового циклу, як пересічного громадянина залишилися на рівні ХХ ст. з поправкою на зменшення активності у сфері популяризації наукових знань. У минулому залишилися сотисячні накладки невеликих науково-популярних книжок, де в цікавій формі було викладено важливу дослідницьку інформацію та які витримували декілька перевидань та мали попит. Новітні сучасні можливості, які стали доступні в цифрову еру, застосовуються з мінімальним ефектом з метою запобігання злочинності.

Водночас наявні групи злочинів, що безпосередньо зумовлені активністю людини у Мережі, серед яких:

- «групи смерті» у соціальних мережах, що призводять до самогубств підлітків (наприклад, «Синій кит»);
- туристичні фірми, які недобросовісно рекламують свої послуги низької якості, а також можуть реалізувати транскордонні шахрайські схеми;
- рекрутинг через соціальні мережі учасників релігійних течій з подальшою їх радикалізацією, що призводить до вербування для участі у діяльності міжнародних терористичних організацій;
- активний продаж наркотичних засобів через соціальні мережі.

Отже, який напрям зосередження зусиль може обрати вітчизняна кримінологія з огляду на ці дві особливості? Розглянемо чинники, що детермінують віктимізацію осіб [2].

Система чинників, що детермінують віктимізацію осіб

№	Чинники	Характеристика
1.	Віктимність	Чинники цієї групи пов'язані з особистістю потерпілого. Це такі види віктимності, які безпосередньо детермінують процес віктимізації. До цієї групи належить і рольова, і стресова віктимність. Особливістю цієї групи чинників є наявність у потенційного потерпілого певних особистісних якостей, які зумовлюють його віктимізацію. Характерною особливістю є віктимогенна деформація особи потерпілого, яку зумовлює надмірне захоплення соціальними мережами
2.	Віктимна поведінка	Поведінка може значною мірою сприяти віктимізації особи. Ця група є менш поширеною порівняно з першою. Переважно потерпілій особі не притаманні негативні якості, однак через конкретні обставини особа поводить себе таким чином, що сприяє злочинному посяганням
3.	Віктимогенні фактори	Об'єктивні обставини, що формуються безпосередньо перед або під час вчинення злочину, не пов'язані з віктимністю постраждалої особи та з її поведінкою. Це може бути і діяльність третіх осіб, що створюють ситуації, які сприяють віктимізації

Психологічному впливу на потенційних жертв злочинів необхідно протиставити дзеркальні засоби психологічного впливу через аналогічні канали: спільноти у соціальних мережах, цілеспрямований вплив з боку осіб, які належать до референтних груп.

Потрібно серйозно ставитися до можливостей створення мультимедійних додатків, які містять всю інформацію про групи злочинів, що вчиняються з активним використанням можливостей соціальних мереж.

Такі поради повинні містити [3, с. 77–78]: структуру мотиваційного впливу; опис типових криміногенних ситуацій;

кваліфікацію відповідних діянь; коротку характеристику конкретного виду злочинності за регіонами (рекомендації, спрямовані на віктимологічну профілактику); опис державних органів та громадських організацій, які працюють для запобігання злочинності у цій сфері; рекомендації щодо збереження фізичного та психічного здоров'я.

Так, через Google-Play поширюються зручні програмно-довідники з Правил дорожнього руху. Іншим прикладом такого довідника є Інтернет-ресурс Асоціації українських моніторів дотримання прав людини в діяльності правоохоронних органів (посилання на який розміщений на сайті МВС України). Він допомагає здійснювати громадський контроль за діяльністю правоохоронних органів, забезпечувати ефективний захист прав особи, яка перебуває за ґратами, а poradnik «Поліція під контролем» допоможе громадянину, щодо якого чиниться свавілля з боку недобросовісного працівника поліції. Цей ресурс – інтерактивний, має гарний контент, динамічно поповнюється, та інтегрований з відповідним каналом YouTube та сторінкою у Facebook [4].

Отже, продукти міждисциплінарних досліджень наук кримінально-правового циклу, що сприятимуть підвищенню ефективності віктимологічної профілактики злочинів, потрібно адаптувати до сприйняття потенційної жертви, її батьків, дітей, соціальних працівників. Виконувати їх краще в мультимедійній формі, у вигляді інтерактивних порадників, довідників. Також потрібно передбачати їх функціонування для операційних систем Android та IOS, забезпечити їхню інтерактивність, можливість швидкого наповнення та оновлення контенту.

Такі додатки повинні створювати міждисциплінарні колективи учених та IT-працівників. Подібні мультимедійні продукти підлягають вільному поширенню в Інтернет-магазинах та соціальних мережах. Їх застосування надасть можливість мінімізувати деформувальний віктимогенний вплив соціальних мереж. Прогнозуємо високу ефективність такого засобу віктимологічної профілактики.

Список використаних джерел

1. Джу́жа О. М. Методика кримінологічного аналізу злочинності в Україні / О. М. Джу́жа, О. Г. Кулик, В. В. Василевич та ін. ; за заг. ред. О. М. Джу́жі. – Київ : КНУВС, 2006. – 340 с.

2. Філіппов С. О. Чинники віктимізації потерпілих від транскордонних кримінальних правопорушень (як об'єктів психологічного впливу співробітників правоохоронних органів) [Електронний ресурс] / С. О. Філіппов // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – 2013. – Вип. 3. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnadps_2013_3_38.pdf. – Назва з екрана.

3. Гармаев Ю. П. Мультимедийные межотраслевые средства предупреждения преступности / Ю. П. Гармаев // Криминологический журнал Байкальского государственного университета экономики и права. – 2014. – № 3. – С. 71–80.

4. Порадник «Поліція під контролем» Асоціації українських моніторів дотримання прав людини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://policeundercontrol.org/pc/>. – Назва з екрана.

Ліховицький Я. О. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права Ужгородського національного університету

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕГРАТИВНОГО ПІДХОДУ ДО АНАЛІЗУ МОТИВІВ ЗЛОЧИННОЇ ПОВЕДІНКИ ПЕРСОНАЛУ ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО- ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Одним із малодосліджених аспектів кримінальної активності персоналу Державної кримінально-виконавчої служби (ДКВС) України, що не дає змогу повно забезпечити наукове супроводження відповідних запобіжних заходів, постає механізм їх індивідуальної злочинної поведінки. Звісно його основою є мотиваційний комплекс.

На думку Ю. М. Антоняна, під час дослідження мотивації злочинної поведінки потрібно враховувати те, що будь-якому злочину притаманна множинність мотивів, які є наслідком розвитку складових компонентів їх структури, а також самих мотивів [1, с. 111–112]. У цьому контексті варто підтримати раніше сформовану наукову позицію щодо співіснування на засадах взаємодоповнюваності та структурного взаємопроникнення мотивів різного роду. Такий підхід дає